Collegeprogramma

2026-2030

GEMEENTE
ZEVENAAR

INHOUD

Voorwoord 3

Bestuurlijke hoofdlijnen 4

0 Bestuur en ondersteuning 5

1 Veiligheid 10

2 Verkeer, vervoer en waterstaat 12

3 Economie 15

4 Onderwijs 17

5 Sport, cultuur en recreatie 19

6 Sociaal Domein 25

7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid 31

8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 34

VOORWOORD

Voor u ligt het collegeprogramma 2026-2030. Dit programma is de uitwerking van het coalitieakkoord van CDA, D66, Lokaal Belang Zevenaar, PRO en VVD. Het laat zien waar wij de komende jaren samen aan willen werken en welke keuzes wij maken voor de inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners van Zevenaar.

De komende bestuursperiode staat in het teken van stabiliteit, betrouwbaarheid en realisme. We leven in een tijd waarin veel mensen onzekerheid ervaren over wonen, inkomen, energie, zorg en hun toekomst. Tegelijkertijd staan gemeenten voor grote uitdagingen. De beschikbare middelen en capaciteit zijn niet onbeperkt en ook de voorbereidingen op een mogelijke herindeling vragen aandacht. Daarom kiezen wij voor een aanpak die praktisch en uitvoerbaar is: we bouwen voort op wat goed gaat, maken duidelijke keuzes en richten ons op wat voor inwoners het meeste verschil maakt. Daarbij houden we niet alleen oog voor de opgaven van vandaag, maar leggen we ook de basis voor een sterke nieuwe gemeente in de Liemers.

Wij willen een gemeente zijn die dicht bij haar inwoners staat. Een gemeente die goed bereikbaar is, duidelijk communiceert en meedenkt met inwoners en ondernemers. Dienstverlening moet eenvoudig zijn, regels begrijpelijk en besluiten transparant. We vinden het belangrijk dat inwoners weten waar zij aan toe zijn en vertrouwen hebben in hun gemeentebestuur.

Samenwerking vormt de rode draad van dit collegeprogramma. Daarbij kiezen wij voor een preventieve en integrale aanpak, waarbij we maatschappelijke vraagstukken waar mogelijk aan de voorkant aanpakken en over de grenzen van beleidsterreinen heen samenwerken. We werken als college nauw samen met de gemeenteraad, de ambtelijke organisatie, onze maatschappelijke partners en natuurlijk onze inwoners. Zo betrekken we inwoners vroegtijdig bij plannen en ontwikkelingen. De kennis, ervaring en betrokkenheid uit onze samenleving zijn onmisbaar om dé goede keuzes te maken en draagvlak te creëren.

In dit collegeprogramma geven we richting aan onze ambities op het gebied van wonen, leefbaarheid, veiligheid, zorg, economie, duurzaamheid en bereikbaarheid. We willen voldoende woningen bouwen voor verschillende doelgroepen, werken aan sterke dorpen en wijken, zorgen voor goede voorzieningen en investeren in een veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Uitgangspunt is daarbij een gezonde financiële basis, want we willen verantwoord omgaan met gemeenschapsgeld.

De opzet van dit collegeprogramma sluit aan bij de programma-indeling van de gemeentebegroting. Daardoor zijn doelen, activiteiten en resultaten goed te volgen binnen de planning- en controlecyclus. Zo maken we inzichtelijk wat we doen, wat we bereiken en waar we moeten bijsturen.

Wij kijken met vertrouwen naar de toekomst van Zevenaar. Niet omdat alle uitdagingen eenvoudig zijn, maar omdat we geloven in de kracht van samenwerking, betrokken inwoners en sterke gemeenschappen. Met oog voor wat nú nodig is én voor wat toekomstige generaties van ons vragen, bouwen we verder aan een gemeente waar iedereen kan meedoen en zich thuis voelt.

Het college van burgemeester en wethouders van Zevenaar.

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

De komende bestuursperiode staat in het teken van bouwen aan de toekomst. We werken aan de opgaven van vandaag én bereiden ons voor op een gemeentelijke herindeling in de Liemers. We blijven investeren in Zevenaar en leggen tegelijkertijd de basis voor een sterke nieuwe gemeente. Waar mogelijk bereiden we beleid, processen en regelingen hierop voor, met aandacht voor de identiteit van dorpen en wijken.

Wij kiezen voor een gemeente die dichtbij inwoners staat: zichtbaar, bereikbaar en betrokken. We luisteren naar inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties en betrekken hen bij plannen en ontwikkelingen. Samenwerking en vertrouwen vormen daarbij de basis.

Preventie is een belangrijk uitgangspunt van ons handelen. We investeren zoveel mogelijk aan de voorkant om problemen te voorkomen en de zelfredzaamheid van inwoners en gemeenschappen te versterken. Omdat veel opgaven met elkaar samenhangen, werken we integraal en verbinden we sociale en fysieke vraagstukken.

De kracht van Zevenaar zit in de dorpen, wijken en lokale gemeenschappen. Daarom investeren we in leefbaarheid, wonen, veiligheid en voorzieningen. We ondersteunen verenigingen en zien inwoners, dorps- en wijkraden en maatschappelijke organisaties als belangrijke partners bij het versterken van ontmoeting, participatie en gemeenschapskracht. Zo bouwen we aan een gemeente waar iedereen mee kan doen.

De uitdagingen waar gemeenten voor staan worden steeds complexer. Daarom werken we samen met inwoners, maatschappelijke partners, ondernemers, buurgemeenten en andere overheden. We benutten kansen in de regio en houden daarbij oog voor de eigenheid van de verschillende kernen.

Om onze ambities waar te maken investeren we in een sterke en toekomstbestendige organisatie. Zo zorgen we voor betere dienstverlening, meer samenhang tussen beleid en uitvoering en een organisatie die klaar is voor de toekomst en de herindeling.

De financiële positie van gemeenten staat onder druk. Daarom maken we duidelijke keuzes, richten we ons op wat het meeste maatschappelijke effect heeft en voeren we alleen uit wat realistisch en uitvoerbaar is. Daarbij blijven we investeren in de opgaven die voor onze inwoners het belangrijkst zijn.

Deze bestuursperiode vormt een brug naar de toekomst. Met vertrouwen, verantwoordelijkheid en oog voor wat onze inwoners nodig hebben, bouwen we verder aan een sterk Zevenaar en een toekomstbestendige gemeente in de Liemers.

0

Bestuur en ondersteuning

WAT WILLEN WE?

Wij zijn een toegankelijke, betrouwbare en financieel gezonde gemeente die inwoners en ondernemers centraal stelt. We communiceren helder, bieden begrijpelijke en steeds meer digitale dienstverlening en betrekken inwoners actief bij de ontwikkeling van beleid en leefomgeving. Met een professionele organisatie, betrouwbare informatievoorziening en datagedreven werken versterken we onze dienstverlening en besluitvorming. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en de regio bouwen we aan een toekomstbestendige gemeente en bereiden we ons zorgvuldig voor op de herindeling, met oog voor de kracht van onze kernen en de betrokkenheid van jong en oud.

WAT DOEN WE?

0.1 Wij betrekken inwoners vroegtijdig en actief bij plannen voor hun leefomgeving.

0.1.1 Luisteren naar wat mensen belangrijk vinden en betrekken hen bij het maken van beleid.

Wanneer: 2026-2027

Wij maken en delen een nieuwe participatieverordening. Hierin spreken wij af hoe wij inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en derden betrekken bij het maken, uitvoeren en evalueren van gemeentelijk beleid en plannen. Daarnaast zorgen we voor een doorontwikkeling van Het Participatiekompas met bijbehorende toolbox. Dit helpt ons om inwoners, ondernemers, partners en derden altijd op het juiste moment en de juiste manier te betrekken.

0.1.2 Ondersteunen van participatietrajecten met heldere communicatie.

Wanneer: 2026-2027

Participatie wordt structureel onderdeel van beleidsontwikkeling en besluitvorming. Het Participatiekompas vormt daarbij het gemeentebrede afwegingskader voor inwonersparticipatie. Daarbij zorgen wij voor transparante, begrijpelijke en tijdige communicatie.

Bij belangrijke beleidsthema's en gemeentelijke projecten die inwoners direct raken, organiseren wij passende vormen van participatie. Specifiek voor onderwerpen die jongeren aangaan, wordt jongerenparticipatie vormgegeven via partners in het veld en doelgroepgerichte werkvormen. Ook onderzoeken wij in aanloop naar de herindeling hoe jongeren beter kunnen meedenken over gemeentelijk beleid en projecten, bijvoorbeeld via een jongerenraad bij de start van de nieuwe gemeente.

0.1.3 We herijken de huidige communicatievisie 2026-2030.

Wanneer: 2026-2027

Wij stellen een geactualiseerde communicatievisie vast. Hierin continueren en scherpen wij, waar nodig, de kaders aan voor heldere, transparante en tijdige communicatie.

0.1.4 Koppelen van communicatie en digitale dienstverlening.

Wanneer: 2026-2029

Wij maken onze online-informatie logisch en toegankelijk. Iedere bezoeker vindt een duidelijk antwoord. Blijft er toch een vraag over? Dan is helder waar je die stelt.

0.2 Wij bieden dienstverlening die voor iedereen begrijpelijk en toegankelijk is.

0.2.1 Klant in beeld

Wanneer: 2027- 2030.

Het integraal Klant Contact Centrum (KCC) met regie op de dienstverleningskanalen vormt de spil in alle processen van de organisatie.

Meten van de kwaliteit van dienstverlening door het uitvoeren van structureel inwonerstevredenheidonderzoek.

We onderzoeken continu de inwonerstevredenheid. Met de meetbare resultaten en data zorgen we voor het verbeteren en borgen van de integrale dienstverlening in onze processen.

0.2.2 Dienstverlening is eenvoudig te begrijpen en toegankelijk, digitaal én persoonlijk

Wanneer: 2026-2030

We vinden het heel belangrijk, dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op de websites kunnen begrijpen. Documenten die (online) gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen en blijven daaraan ook daarna doorlopend aandacht besteden.

0.2.3 Digitale dienstverlening doorontwikkelen.

Wanneer: 2026- e.v.

Binnen de organisatie verbeteren we onze processen door deze klantgerichter in te richten. We maken gebruik van nieuwe technologieën als dat veilig kan.

We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen van digitale toegankelijkheid.

Daarnaast ontwikkelen, optimaliseren en breiden we de e-formulieren uit in lijn met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Verder onderzoeken we de mogelijkheid voor het creëren van een digitale mijn omgeving voor inwoners (inwonersportaal) in de vorm van een pilot.

0.3 Zorgen voor een sterke organisatie met voldoende en goed opgeleide medewerkers.

0.3.1 Versterken van onze organisatie.

Wanneer: 2026 – 2029

We versterken onze organisatie door te investeren in vaste medewerkers, ontwikkeling en inzetbaarheid van onze medewerker. En we zetten in op goed werkgeverschap. We bouwen kennis en capaciteit duurzaam op binnen de organisatie en zetten externe expertise alleen tijdelijk, gericht en afgebakend in wanneer specifieke kennis of aanvullende capaciteit nodig is. We zorgen voor opbouw en borgen van deskundigheid.

0.4 We houden de financiën gezond.

0.4.1 Werken met een transparante planning en controlcyclus.

Wanneer: 2026-2030

We werken met een transparante en inzichtelijke planning en controlcyclus (P&C cyclus) zodat duidelijke keuzes over doelen, middelen en tijd gemaakt kunnen worden. Integrale afweging maken we bij de kadernota en de begroting. Ons uitgangspunt is een structureel en reëel sluitende (meerjaren) begroting en voldoende weerstandsvermogen. In de P&C-cyclus monitoren we de besparingsmaatregelen uit Financieel Gezonde Toekomst (FGT) gedurende de looptijd van de bezuinigingen. We leggen verantwoording af over de uitvoering van de maatregelen in de voortgangsrapportages en jaarrekening.

0.4.2 Bieden de gemeenteraad jaarlijks belastingverordeningen aan met geactualiseerde tarieven.

Wanneer: 2026-2030

De algemene belastingen (zoals OZB) worden stabiel en voorspelbaar ontwikkeld, waarbij we tarieven in beginsel uitsluitend aanpassen met een trendmatige correctie (inflatievolgend). Hiermee waarborgen we de koopkracht van inwoners, voorkomen we onnodige lastenverzwaring en blijven de opbrengsten in lijn met de algemene kostenontwikkeling. Afwijkingen van deze lijn overwegen we alleen bij zwaarwegende financiële of beleidsmatige redenen en zullen we expliciet motiveren.

We hanteren een transparante en evenwichtige inzet van kostendekkende heffingen, waarbij de relatie tussen kosten en opbrengsten inzichtelijk en uitlegbaar is. De afvalstoffenheffing en rioolheffing worden structureel op 100% kostendekkend niveau gehouden, zodat de lasten rechtstreeks samenhangen met de kosten van de betreffende voorzieningen. Voor de overige kostendekkende heffingen en retributies wordt aanvaard dat deze niet volledig kostendekkend zijn, waarbij we bewust ruimte laten voor beleidsmatige afwegingen, maatschappelijke toegankelijkheid en uitvoerbaarheid.

Bij deze beleidslijnen respecteren we de vastgestelde maatregelen uit het document Financieel Gezonde Toekomst.

0.5 We werken samen in de regio en bereiden de herindeling zorgvuldig voor, met aandacht voor de kernen en inwoners

0.5.1 Herindelingsontwerp op basis van vastgestelde uitgangspunten en inwonersinput

Wanneer: 2026-2027

Het participatieproces is afgerond en de opgehaalde inzichten van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden zichtbaar verwerkt in het herindelingsontwerp. De vier gemeenteraden ontvangen in november 2026 een zorgvuldig voorbereid herindelingsontwerp waarin de bestuurlijk vastgestelde uitgangspunten, de identiteit van de kernen en de belangen van inwoners zijn verankerd. Bij de voorbereiding geldt dat zorgvuldigheid voor snelheid gaat.

0.5.2 Zorgvuldige voorbereiding van de nieuwe gemeente

Wanneer: 2027-2030

Zodra het herindelingsadvies gereed is (Q1 2027) bereiden we samen met de herindelingspartners de nieuwe gemeente stapsgewijs voor, zodat inwoners, organisaties en medewerkers tijdig duidelijkheid krijgen over veranderingen en continuïteit van dienstverlening is gewaarborgd.

Verschillen in beleid, processen en regelingen worden in beeld gebracht en in ieder geval waar dit voor de start van de nieuwe gemeente nodig is tijdig geharmoniseerd.

0.5.3 Verbonden partijen en voorbereiding op harmonisatie

Wanneer: 2027-2028

Zevenaar blijft tot de herindeling actief sturen op haar verbonden partijen en werkt daarbij

conform de huidige Nota Verbonden Partijen en de geldende bestuurlijke en financiële kaders.

Een afzonderlijke herijking van de nota vindt niet meer plaats. Deze wordt betrokken bij de voorbereiding van de nieuwe gemeente De Liemers. Daarbij worden de kaders, ervaringen en sturingsvraagstukken van de vier gemeenten benut voor de ontwikkeling van een geharmoniseerd beleid.

Zo beschikt de nieuwe gemeente vanaf de start over actuele kaders voor regionale samenwerking en verbonden partijen en kan zij hierop effectief sturen.

0.6 We versterken en versnellen de samenwerking met inwoners en organisaties.

0.6.1 Budget vrij maken om snel en gericht in te spelen op maatschappelijke kansen en initiatieven, die de leefbaarheid en sociale cohesie ondersteunen.

Wanneer: 2026-2028

We werken met een bestuurlijk initiatievenbudget en zorgen dat het college hiervoor enkele spelregels vaststelt.

Het college heeft met het Bestuurlijk Initiatievenbudget de beschikking over een incidenteel budget van € 250.000. Hiermee spelen we snel en zichtbaar in op maatschappelijke kansen. Dit budget maakt het mogelijk om kleinschalige, incidentele initiatieven en experimenten te ondersteunen zonder lange procedures. Het gaat hierbij onder meer om bewonersinitiatieven, versnellen van goede ideeën en inspelen op actuele ontwikkelingen. In de P&C-cyclus monitoren en verantwoorden we de besteding van het budget.

0.7 We realiseren een veilige, betrouwbare, transparante en toekomstbestendige informatievoorziening als fundament voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering.

0.7.1 Versterken digitale weerbaarheid, privacybescherming en datagedreven werken

Wanneer: 2027-2029

We investeren in digitale weerbaarheid door systemen, netwerken en data beter te beschermen, cyberaanvallen sneller te signaleren en op te lossen, en digitaal vakmanschap te versterken. Daarnaast voeren we onze datastrategie uit en groeien we naar een datagedreven organisatie die data verantwoord inzet voor beleid, maatschappelijke opgaven en dienstverlening. Ook vergroten we het databewustzijn, de datageletterheid en datavaardigheden. Tot slot maken we data toegankelijker en transparanter voor inwoners en partners, zodat zij beter geïnformeerd kunnen meedenken en meebeslissen, waarbij veiligheid en ethiek centraal staan.

0.7.2 Gemeente en partners werken effectief samen op het gebied van ICT, informatievoorziening en regievoering

Wanneer: 2027-2028

We werken samen met 1Stroom en onze ICT-dienst aan een propositie voor het lidmaatschap van Dimpact. Hiermee dragen we bij aan landelijke doelen door digitale oplossingen te hergebruiken, maatwerk te beperken en afhankelijkheid van leveranciers te verminderen. Op onze ICT-dienst blijven we sturen op basis van heldere afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en besluitvorming.

0.7.3 Informatie, applicaties en technologie duurzaam beheerd en doorontwikkeld

Wanneer: 2026-2029

We zetten nieuwe technologieën, waaronder kunstmatige intelligentie, doelgericht en verantwoord in door in 2027 samen met regionale partners een visie te ontwikkelen die aansluit op de behoeften van inwoners en een efficiënte bedrijfsvoering. Daarnaast zorgen we in de periode 2026–2030 voor duurzaam toegankelijk informatiebeheer door informatie vanaf het ontstaan goed vast te leggen, te beheren en te archiveren. Ook organiseren we de veranderingen van de nieuwe Archiefwet, inclusief de verkorte overbrengingstermijn en aansluiting op het e-depot van SALD.

0.7.4 Open overheid

Wanneer: vanaf 2026

We voeren de Wet open overheid verder in door meer informatie conform de landelijke planning actief openbaar te maken, zodat transparantie de norm is in ons dagelijks werken.

0.8 Bieden van kansen aan lokale ondernemers bij aanbestedingsprocedures.

0.8.1 We laten lokale ondernemers meedoen bij inkoop/aanbestedingen.

Wanneer: 2026 - 2029

Binnen de kaders van de Aanbestedingswet kunnen ondernemers opdrachten krijgen en starten we de rapportage hierover.

0.9 Opnemen van duurzaamheid en circulariteit als vast onderdeel en aanbesteding.

0.9.1 We borgen doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

Wanneer: 2026-2029

We maken bij iedere inkoop of aanbesteding de afweging om eisen of criteria voor duurzaamheid en/of circulariteit op te nemen.

0.10 Versterken rechtmatigheid door professionalisering inkoop.

We versterken de rechtmatigheid door het professionaliseren van de inkoopfunctie.

Wanneer: 2026-2029

We continueren de ingezette professionalisering van de inkoopfunctie en verdiepen deze, met als doel het voorkomen van onrechtmatigheid. Hierbij ligt de focus op processtandaardisatie, datagedreven sturing en de versterking van het contractmanagement.

1 Veiligheid

WAT WILLEN WE?

Wij willen een veilige gemeente waarin inwoners zich veilig voelen en veilig kunnen leven, wonen en ondernemen. Samen met inwoners en partners werken we aan het voorkomen en vroegtijdig aanpakken van veiligheidsvraagstukken, met aandacht voor ondermijning, digitale veiligheid, veiligheidsvraagstukken in de openbare ruimte en mensen met onbegrepen gedrag. We zorgen voor zichtbare handhaving, ondersteunen onze hulpverleners en bereiden ons voor op crisissituaties, zodat we als gemeente weerbaar en veerkrachtig blijven. De integrale veiligheidsagenda vormt hierbij de basis voor een veilige gemeente en een sterk veiligheidsgevoel in alle kernen.

WAT DOEN WE?

1.1 Versterken van de veiligheid in de openbare ruimte en het veiligheidsgevoel van onze inwoners.

1.1.1. We geven uitvoering aan de prioriteiten in het Integraal Veiligheidsplan.

Wanneer: 2027– 2029

In het najaar van 2026 wordt het Integraal Veiligheidsplan (IVP) voor de periode 2027-2030 ter vaststelling aangeboden aan de raad. Hierin worden de volgende prioriteiten voorgesteld: weerbare samenleving, zorg en veiligheid, ondermijning en digitale veiligheid.

1.1.2 We pakken gericht onveilige plekken aan.

Wanneer 2026 – 2028

Bij de herinrichting of het groot onderhoud van de openbare ruimte betrekken we omwonenden actief om onveilige plekken in kaart te brengen en aan te pakken.

Wij pakken tot en met 2028 minstens twee onveilige plekken per jaar op aan de hand van de inventariserende wijkschouw samen met inwoners.

1.2 Voorbereiden op (langdurige) crisissituaties

1.2.1 We investeren in een weerbare samenleving.

Wanneer: 2027 - 2028

We starten een pilot met een noodsteunpunt waar inwoners tijdens een crisis terechtkunnen voor informatie. Daarbij onderzoeken we hoe we kunnen samenwerken met bestaande maatschappelijke initiatieven in de gemeente. En zetten we een eerste stap in de uitvoering van de VNG-handreiking 'weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau'.

1.2.2 We actualiseren en onderhouden onze lokale crisisorganisatie.

Wanneer: september 2026 -2028

Door het actualiseren van onze lokale crisisorganisatie maken we ons klaar voor de mogelijke dreigingen van de toekomst. Uitgangspunt hierbij zijn de taken die volgen uit de 'Denk vooruit' -campagne van het Rijk en de VNG-handreiking 'weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau'.

1.3 Inzetten op flexibele en zichtbare handhaving

1.3.1 We zetten onze handhavingsdiensten breder in.

Wanneer: vanaf september 2026 – 2030

We vergroten de zichtbaarheid en inzetbaarheid van onze handhavingsorganisatie op momenten waarop inwoners onveiligheid ervaren, bijvoorbeeld tijdens de weekenden en de avonden. We zorgen zo voor een betere zichtbaarheid en effectiever toezicht.

1.4 Vergroten van onze kennis en expertise met betrekking tot femicide en de signalen die daaraan vooraf gaan.

1.4.1 We investeren in gerichte scholing van onze medewerkers en samenwerking in de regio.

Wanneer: 2026 - 2029

We ontwikkelen een gedeelde taal en eenduidige analyse van signalen van ernstig huiselijk en intiem partnergeweld, zodat vroegsignalering wordt versterkt.Door gericht onze kennis en ervaringen uit te wisselen tussen de gemeenten in de Zorg- en veiligheidsregio Gelderland Midden zetten we in op vroegsignalering en een effectieve aanpak van femicide.

1.5 Veilige uitvoering van publieke taken

1.5.1 We staan achter onze hulpverleners

Wanneer: 2026 - 2029

Wij dragen bij aan een veilige werkomgeving voor medewerkers met een publieke taak en ondersteunen initiatieven die agressie, intimidatie en geweld tegen hulpverleners, handhavers en gemeentelijke medewerkers helpen voorkomen.

2 Verkeer, vervoer en waterstaat

WAT WILLEN WE?

Wij willen dat Zevenaar een veilige, goed bereikbare en toekomstbestendige gemeente is voor inwoners, ondernemers en bezoekers. We geven prioriteit aan verkeersveiligheid, met extra aandacht voor fietsers, voetgangers en schoolomgevingen, en zorgen dat alle kernen goed bereikbaar blijven met de fiets, het openbaar vervoer en de auto. We zetten ons nadrukkelijk in voor de realisatie van een structurele oplossing bij het Witte Kruis en voor verbeteringen van de aansluitingen op de A12 en A15, zodat de bereikbaarheid, doorstroming en verkeersveiligheid in de gemeente worden versterkt. Door onveilige locaties gericht aan te pakken, bereikbaarheid en parkeren integraal af te wegen en de leefbaarheid van onze kernen te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen zoals de Noordtak van de Betuweroute, zorgen we voor een veilige en goed bereikbare gemeente waarin het prettig wonen, werken en verblijven is.

WAT DOEN WE?

2.1 Prioriteit geven aan sleutelprojecten zoals Witte Kruis en de aansluitingen op de A12 en A15

2.1.1 Doortrekking Witte Kruis

Wanneer: 2026-2030

Wij werken intensief samen met de provincie en het Rijk aan de planuitwerking en financiering van het Witte Kruis. Wij spannen ons in om zo snel mogelijk, maar tenminste binnen de door de provincie uiterlijk gestelde termijn, een compleet en gedekt voorstel, inclusief financiering en omgevingsplan, aan de raad voor te leggen, zodat de provincie haar bijdrage van 10 miljoen euro kan uitkeren.

2.1.2 Het zorgen voor een goede aansluiting van het onderliggend wegennetwerk bij de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12.

Wanneer: 2026-2031

Het leveren van een bijdrage aan de realisatie van de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Het belang van Zevenaar is niet alleen de aanleg van deze rijkswegen, maar ook, misschien

nog wel meer, dat er goede aansluitingen op deze infrastructuur worden gerealiseerd vanaf Zevenaar. En verder is van belang dat de lokale verkeersafwikkeling verzekerd blijft, ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Onze deelname omvat onder meer het actief participeren in regionale en landelijke overleggen, het afstemmen met betrokken partners zoals Rijkswaterstaat, provincie, buurgemeenten en de aanneemcombinatie Gelre Groen en het inbrengen van lokale belangen en randvoorwaarden. Daarnaast gaat het om het faciliteren van planologische procedures, het leveren van inhoudelijke input bij onderzoeken en besluitvorming, en het bewaken van de samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente.

Gezien het strategisch belang van deze infrastructuurprojecten voor de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van de regio, geven wij hieraan nadrukkelijk prioriteit in onze werkzaamheden en inzet van capaciteit.

2.2 Optimaliseren van de bereikbaarheid.

2.2.1 Vaststellen mobiliteitsprogramma met maatregelen

Wanneer: 2026-2027

Maatregelen rond bereikbaarheid, verkeersveiligheid en parkeren bundelen we in een uitgewerkt mobiliteitsprogramma met een investeringsagenda. Met het vaststellen van het uitgewerkte programma geven wij uitvoering aan de kaders die door de gemeenteraad in 2025 zijn vastgesteld: leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. Op basis van de vastgestelde kaders voor het mobiliteitsprogramma wordt daarnaast gewerkt aan het opstellen van een nieuw parkeerbeleid en bijbehorende parkeernormen. Daarnaast willen we graag afspraken maken met de NS over samenwerking op het gebied van slimme en brede parkeeroplossingen rondom het station. Het uitgewerkte mobiliteitsprogramma zorgt voor samenhang tussen de verschillende projecten en maatregelen, zodat we gericht kunnen sturen op een toekomstbestendig, leefbaar en goed bereikbaar Zevenaar.

2.2.2 Behouden en verbeteren openbaar vervoer

Wanneer: 2026-2029

Wij zetten ons in voor het behouden en waar mogelijk versterken van de bereikbaarheid van alle kernen met openbaar vervoer. Daarbij volgen wij actief de uitvoering van de nieuwe OV-concessie 2026-2036 en blijven wij in overleg met de provincie Gelderland en de concessiehouder over wensen en ontwikkelingen binnen de gemeente.

Met de nieuwe concessie blijft het bestaande voorzieningenniveau ten minste behouden en wordt het openbaar vervoer op verschillende onderdelen verbeterd.

Daarnaast blijven wij ons inzetten voor een goede aansluiting van Zevenaar op het regionale en landelijke openbaarvervoernetwerk, waaronder de verdere verkenning naar een mogelijke realisering van een treinstation in Zevenaar Oost en de bereikbaarheid van nieuwe woon- en werklocaties.

2.3 Verbeteren verkeersveiligheid

2.3.1 Extra aandacht voor langzaam verkeer in de openbare ruimte

Wanneer: 2026-2029

Wij geven prioriteit aan verkeersveiligheid bij onderhoud, herinrichting en nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte. Daarbij besteden wij extra aandacht aan schoolomgevingen, fietsroutes, looproutes en locaties waar inwoners verkeersonveiligheid ervaren.

2.3.2 Vergroten toegankelijkheid van de openbare ruimte

Wanneer: 2026-2029

Bij onderhouds- en herinrichtingsprojecten verbeteren wij waar mogelijk de toegankelijkheid voor mensen met een beperking, zodat de openbare ruimte voor iedereen veilig en bruikbaar blijft.

2.4 Verzet tegen de eventuele komst van de Noordtak van de Betuweroute

2.4.1 Voorkomen van de Noordtak Betuweroute

Wanneer: 2026-2030

Wij blijven ons verzetten tegen de mogelijke aanleg van een Noordtak van de Betuweroute vanwege de negatieve gevolgen voor leefbaarheid, bereikbaarheid, landschap en woonkwaliteit in Zevenaar. Samen met regionale partners behartigen wij actief de belangen van onze inwoners in bestuurlijke en ambtelijke overleggen.

3 Economie

WAT WILLEN WE?

Wij willen een sterke, toekomstbestendige economie waarin ondernemers de ruimte krijgen om te groeien, te vernieuwen en te verduurzamen. We versterken het ondernemersklimaat door regeldruk te beperken, snel duidelijkheid te bieden en ondernemers te ondersteunen met één herkenbaar aanspreekpunt binnen de gemeente. Samen met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke partners werken we aan voldoende passende werkgelegenheid, de verdere ontwikkeling van 7Poort en innovatieve oplossingen voor uitdagingen zoals netcongestie. Daarbij versterken we zowel het centrum van Zevenaar als de economische vitaliteit van onze dorpen en benutten we gemeentelijke inkoop waar mogelijk om lokale en duurzame bedrijvigheid te stimuleren.

WAT DOEN WE?

3.1 We realiseren een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar en economisch vitale dorpen voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Versterken van de economische vitaliteit van het centrum

Wanneer: 2027- continu

Samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en de BIZ werken wij aan een aantrekkelijk en vitaal centrumgebied. Daarbij stimuleren wij de transformatie en invulling van leegstaande panden, zodat ruimte ontstaat voor nieuwe economische en maatschappelijke functies en ruimte voor woningbouw.

3.1.2 Versterken economische vitaliteit van de kernen

Wanneer: 2027- continu

Wij ondersteunen de economische vitaliteit van de dorpen door ruimte te bieden aan lokale ondernemers, voorzieningen en initiatieven die bijdragen aan leefbare kernen.

3.2 We bieden ruimte voor groei en faciliteren ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 We nemen deel aan een integraal gebiedsproces in 't Broek

Wanneer: 2027-2028

We nemen als één van de partners deel aan een integraal gebiedsproces, waarin we toe willen werken naar een gebiedsplan voor 't Broek. Dit doen we samen met agrariërs, gemeente Duiven, waterschap, provincie en andere gebiedspartijen. Belangrijke speerpunten zijn toekomstbestendige landbouw, water & bodem en ontwikkeling van het groen blauwe raamwerk.

3.2.2 We onderzoeken netbewuste bedrijventerreinontwikkeling op 7Poort.

Wanneer: 2027

Bij de verdere ontwikkeling van 7Poort houden wij rekening met netcongestie en stimuleren wij slimme energieoplossingen zodat economische groei mogelijk blijft binnen de beschikbare energie-infrastructuur.

3.3 We bevorderen een beter ondernemersklimaat

3.3.1 We stellen een programma Economie op.

Wanneer: 2026-2027

We willen een sterke en toekomstbestendige economie met ruimte voor ondernemers en voldoende, passende werkgelegenheid. Wij ontwikkelen een economische agenda die richting geeft aan de verdere ontwikkeling van ondernemerschap, arbeidsmarkt, samenwerking, circulariteit en werklocaties.

3.3.2 We zetten in op talentontwikkeling.

Wanneer: 2027

Door in te zetten op een actieve deelname aan het Human Capital Akkoord (HCA) 2.0 in 2027, verbeteren we het functioneren van de arbeidsmarkt. Samen met onderwijs- en arbeidsmarktpartners werken wij aan voldoende gekwalificeerde medewerkers voor de regionale economie en een betere aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemerschap.

3.3.3 Inrichten van een ondernemersloket.

Wanneer: 2026-2027

Ondernemers behandelen we als een aparte doelgroep. We geven ruimte aan het MKB en zorgen voor duidelijke en snelle besluitvorming. Afhankelijk van de vraag zorgen we voor een direct aanspreekpunt via het ondernemersloket of in persoon via de accountmanagers bedrijven. We organiseren het proces zo dat ondernemers zoveel mogelijk direct met de juiste contactpersoon contact hebben. We zorgen dat vergunningen sneller worden afgehandeld, door het verkennen van de mogelijkheid om lokale regeldruk te verminderen en een separaat werkproces in te richten.

3.3.4 We zetten de verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort voort.

Wanneer: 2027-2028

Na een positieve eerste verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort onderzoeken we samen met ondernemers en onderwijsinstellingen de mogelijkheden voor een industriële campus op 7Poort, die bijdraagt aan innovatie, talentontwikkeling en economische groei.

3.3.5 We werken samen met ondernemers aan een toekomstbestendige inzet van arbeidsmigranten

Wanneer: 2026-2029

Samen met ondernemers onderzoeken we de aard en omvang van de vraagstukken rondom arbeidsmigranten binnen onze gemeente. Daarbij brengen we onder meer de behoefte aan huisvesting, begeleiding, voorzieningen en maatschappelijke ondersteuning in beeld. Op basis van deze inzichten verkennen we met ondernemers en regionale partners passende oplossingen, waaronder de mogelijkheid voor shortstay-voorziening.

De primaire verantwoordelijkheid voor het organiseren van passende voorzieningen ligt bij werkgevers en ondernemers. De gemeente vervult hierbij een faciliterende en verbindende rol en zoekt waar relevant de samenwerking met regionale partners, waaronder het WIN-punt (platform voor ondersteuning van EU-arbeidsmigranten).

4 Onderwijs

WAT WILLEN WE?

Wij willen dat ieder kind in Zevenaar dichtbij huis onderwijs kan volgen in een veilige, gezonde en inspirerende leeromgeving. Daarom zorgen we voor voldoende en toekomstbestendige schoolgebouwen, goed verspreid over de gemeente, met aandacht voor duurzaamheid, een groene buitenruimte en verkeersveilige schoolomgevingen. De komende bestuursperiode ligt een belangrijk deel van onze inzet op het realiseren van toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Samen met onderwijs, jeugdhulp, kinderopvang en werkgevers versterken we de ondersteuning en ontwikkelkansen van kinderen en jongeren, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en goed voorbereid zijn op hun toekomst. Daarbij maken we binnen de beschikbare middelen bewuste keuzes in de vernieuwing en ontwikkeling van onderwijsvoorzieningen en is aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt een belangrijk thema.

WAT DOEN WE?

4.1 We zorgen voor toekomstbestendige scholen goed verspreid over de gemeente

4.1.1 We voeren het integraal huisvestingsplan onderwijs uit.

Wanneer: 2026-2030

- Voor IKC De Wissel in 2026 wordt gestart met de ontwerpfase voor vervangende bouw. Deze fase zal in 2027 worden afgerond. Er wordt gekoerst op oplevering bouw eind 2028/ begin 2029. De gemeente is verantwoordelijk voor het bouwrijp opleveren van de kavel.
- Voor IKC De Tamboerijn wordt in 2026 de initiatieffase opgestart. In 2027 zal hiervoor de definitiefase worden gestart. Aan het eind van deze fase (eind 2027/begin 2028) volgt een voorstel aan de gemeenteraad voor het voorbereidingskrediet. Bij goedkeuring kan de ontwerpfase daarna starten.
- Voor de locaties Heerenmäten/Zonegge van het Liemers College wordt in het najaar van 2026 door de drie gemeenteraden een besluit genomen. Daarna start de ontwerpfase. De verwachting is dat deze eind 2028 wordt afgerond. Er zal dan een voorstel voor het bouwkrediet worden voorgelegd aan de raad.

- Bij de bouw van een nieuwe school of het vernieuwen van bestaande scholen wordt ruimte gereserveerd voor kinderopvang.

4.1.2 Bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden zorgen wij dat tijdig wordt beoordeeld of aanvullende onderwijsvoorzieningen noodzakelijk zijn, zodat voldoende en passende onderwijscapaciteit beschikbaar blijft.

Wanneer: 2026-2030

We hebben inzicht in de demografische ontwikkelingen in de gemeente, de groeimogelijkheden van bestaande scholen én de vastgoedportefeuille. Bij elk woningbouwproject wordt deze informatie bij elkaar gebracht en beoordeeld wat nodig is, waarbij ook naar de lange termijn wordt gekeken. In het kader van duurzaamheid en kostenbeheersing wordt, waar mogelijk ook de vastgoedmarkt verkend voor mogelijke onderwijshuisvesting.

4.1.3 We investeren samen met schoolbesturen in duurzame en gezonde gebouwen, met een fijne en groene buitenruimte.

Wanneer: 2026-2030

- Bij nieuwbouw of vervangende bouw wordt gewerkt met de kwaliteitskaders conform het IHP. Dit betekent conform de eisen van de wettelijke zorgplicht, BENG en Frisse Scholen Klasse B.
- Bij iedere nieuwe school die gebouwd gaat worden of bij vervangende bouw is de inrichting van de buitenruimte (inclusief de vergroening van schoolpleinen) integraal onderdeel van het voorstel en wordt de fysieke ruimte voor beweegonderwijs altijd meegenomen in de planvorming.
- Bij bestaande scholen die niet op korte termijn vervangen worden wordt onderzocht of de buitenruimte, in samenwerking met schoolbesturen, vergroend kan worden.

4.1.4 We onderzoeken bij de vervangende bouw van Liemers College Heerenmäten/Zonegge of de sporthal integraal kan worden meegenomen

Wanneer: 2026-2027

Bij de verdere uitwerking van de vervangende huisvesting van Heerenmäten/Zonegge onderzoeken wij of een integrale ontwikkeling van de onderwijsvoorzieningen en sporthal mogelijk en wenselijk is.

4.2 Wij begeleiden jongeren met één totaalaanpak naar onderwijs, werk en meedoen in de samenleving.

4.2.1 De gemeente zorgt voor een sluitende aanpak om langdurig schoolverzuim en het aantal thuiszitters bij 12 tot 17 jarigen tegen te gaan.

Wanneer: 2027-2028

Voor thuiszitters en jongeren (12-17 jaar) met complexe problematiek bieden we passende ondersteuning in samenspraak met het onderwijs en andere maatschappelijke partners.

4.2.2 We zorgen voor een sluitende aanpak voor jongeren (18-27 jaar) richting onderwijs en duurzaam werk

Wanneer: 2026-2030.

Wij zorgen samen met onderwijsinstellingen, werkgevers en regionale partners voor een betere aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en participatie, zodat jongeren duurzaam kunnen deelnemen aan de samenleving.

5 Sport, cultuur en recreatie

WAT WILLEN WE?

Sport

Wij willen dat sport voor iedereen toegankelijk en betaalbaar blijft, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking. Sport en bewegen dragen bij aan gezondheid, ontmoeting en maatschappelijke verbinding. Daarom behouden en versterken we het brede sportaanbod in onze gemeente, ondersteunen we verenigingen in hun belangrijke rol en investeren we gericht in toekomstbestendige, veilige en goed bereikbare sportaccommodaties, zoals sportpark Hengelder. Daarbij maken we bewuste keuzes zodat voorzieningen betaalbaar en duurzaam in stand blijven.

Recreatie en Toerisme

Wij willen de unieke kwaliteiten van onze natuurgebieden, recreatieplassen, rivieren en erfgoed behouden en verder versterken. We zorgen voor een goede balans tussen recreatie, toerisme, natuur en leefomgeving en maken recreatiegebieden aantrekkelijk en toegankelijk voor inwoners en bezoekers. Door te investeren in wandel- en fietsroutes, recreatieve verbindingen en toeristische initiatieven van ondernemers versterken we de aantrekkelijkheid van Zevenaar als plek om te wonen, te ontspannen en te bezoeken.

Leefbaarheid en voorzieningen

Wij willen vitale dorpen en wijken met voorzieningen die ontmoeting, betrokkenheid en leefbaarheid stimuleren. Daarom behouden we belangrijke accommodaties en investeren we gericht in ontmoetingsplekken die bijdragen aan een sterke en verbonden gemeenschap. Samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties zorgen we ervoor dat voorzieningen aansluiten bij de behoeften van de verschillende kernen en daarmee voorbereid zijn op de toekomst.

Cultuur en verenigingen

Wij willen een bruisend cultureel en verenigingsleven dat bijdraagt aan ontmoeting, identiteit en gemeenschapszin. Daarom ondersteunen we culturele initiatieven, verenigingen en erfgoed en versterken we de zichtbaarheid en toegankelijkheid van culturele activiteiten. We koesteren de Liemerse identiteit en tradities, zoals carnaval, kermissen, schuttersfeesten en festivals, en zorgen voor een duidelijk, stabiel en toekomstbestendig subsidiebeleid dat maatschappelijke initiatieven ondersteunt en ruimte geeft aan cultuur en ontmoeting.

WAT DOEN WE?

Sport

5.1 Sport brengt mensen samen en helpt inwoners om gezond te blijven.

5.1.1 We voeren het beleidsplan sport en bewegen 2021-2028 uit en stimuleren initiatieven die bijdragen aan gezondheid en ontmoeting

Wanneer: 2026-2028

We voeren activiteiten uit die bijdragen aan een gezonde leefstijl.

- We regisseren het aanbod van activiteiten die bijdragen aan een gezonde leefstijl en het stimuleren van beweging. Dit gebeurt onder andere via de DVO Beweegstimulering met sportbedrijf Ataro B.V. En via de programma's zoals valpreventie, de ketenaanpak 'Kind naar gezonder gewicht' en Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst (ook bekend onder JOGG). Hierbij werken we samen met partner organisaties uit zorg, welzijn en gezondheid, en zetten we activiteiten in die ook ontmoeting tussen inwoners bevorderen.
- In 2026 stellen we een nieuw Plan van Aanpak JOGG op, met onder meer aandacht voor een rookvrije generatie en schoolfruit. Daarbij richten we ons niet uitsluitend op jeugd: een rookvrije omgeving wordt immers steeds meer de norm. Dit uitgangspunt verankeren we breed in ons beleid.
- In 2026 worden de eerste concrete vertalingen gemaakt voor het nieuwe aanvullende zorg en welzijnsakkoord (AZWA) waarin sport en bewegen een middel is in thema's als aanpak gezondheidsverschillen en preventie.
- Vanaf 2027 wordt gestart met de uitvoering van het nieuwe plan van aanpak JOGG op scholen en sportverenigingen, en worden de concrete vertalingen uit het AZWA stapsgewijs in de praktijk gebracht via gerichte sport- en beweegactiviteiten in de kernen en wijken.

5.1.2 We werken samen met verenigingen, sportbedrijven en partners om sport en bewegen in de buurt te stimuleren, bijvoorbeeld met sportveldjes en activiteiten dicht bij huis

Wanneer: 2026-2028

Concreet gaat het om initiatieven van inwoners, verenigingen en organisaties die bijdragen aan ontmoeting middels sport en bewegen in de buurt. Dit gebeurt onder andere door het actief verwelkomen en

financieel ondersteunen van buurtinitiatieven via het Sportakkoord II, platform Zevenaar Doet en het verstrekken van incidentele subsidies voor lokale sportactiviteiten.

5.1.3 We versterken sport en bewegen in de gemeente.

Wanneer: 2026-2029

- Sportverenigingen worden ondersteund door de inzet van combinatiefunctionarissen, onder andere door middel van gerichte verenigingsondersteuning. Hierbij worden actieve verbindingen gelegd tussen sport, onderwijs, welzijn en gezondheid om de sportdeelname te verhogen en maatschappelijke organisaties met elkaar te verknopen.
- In 2026 worden er duidelijke kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) opgesteld voor de inzet van de combinatiefunctionarissen, zodat de maatschappelijke impact op het gebied van sport, onderwijs en welzijn meetbaar wordt gemaakt.
- In 2027 wordt de effectiviteit van de combinatiefunctionarissen getoetst aan de hand van de opgestelde KPI's, en wordt de intensievere samenwerking tussen sport, onderwijs en welzijn breder in de praktijk toegepast.

5.2 De gemeente Zevenaar heeft een breed aanbod aan sportmogelijkheden en dat willen we behouden

5.2.1 We ondersteunen verenigingen.

Wanneer: 2026-2029

- Om het lokale sportaanbod vitaal en toegankelijk te houden verstrekken we subsidies aan sportverenigingen op basis van de "subsidieregeling sport, cultuur en welzijn gemeente Zevenaar 2027-2030"

5.2.2 We investeren planmatig in sportaccommodaties.

Wanneer: 2026-2029

- We borgen kwalitatieve sportaccommodaties via de DVO Beheer en exploitatie (met Ataro B.V.) en sturen op een duurzame instandhouding van de gemeentelijke sportvoorzieningen.
- In 2026 stellen we een meerjaren investerings- en onderhoudsprogramma (MIOP) sportaccommodaties op. Deze wordt via de meerjarenbegroting aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Voor de komende jaren brengen we in beeld welke investeringen nodig zijn voor vervanging, renovatie en groot onderhoud. Investeringen worden hierbij geprioriteerd en gefaseerd zodat deze financieel haalbaar blijven en beter aansluiten op maatschappelijke behoeften.
- In 2026 worden twee nieuwe voetbalkunstgrasvelden op sportpark Hengelder gerealiseerd
- In 2027 wordt gestart met de concrete en gefaseerde uitvoering van de projecten en onderhoudsmaatregelen die zijn vastgelegd in het MIOP sportaccommodaties.
- In 2027 wordt de verbetering sportpark Hengelder voortgezet met de renovatie van één hockeyveld, twee korfbalvelden en de realisatie van een optie voor een extra voetbalkunstgrasveld.

5.2.3 We geven uitvoering aan strategische agenda sport

Wanneer: 2026 - 2029

- In 2026 worden de volgende samenwerkingsthema's opgepakt 'Ruimtes voor sport en bewegen', 'Regionale pool van professionals' en 'Aangepast sporten'.
- In 2027 vertalen we de regionale uitkomsten van deze thema's naar concrete lokale maatregelen en voorstellen voor de gemeente Zevenaar, met een specifieke focus op de doorontwikkeling van het aangepast sporten.

5.3 We willen dat iedereen kan sporten, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking.

5.3.1 We zorgen voor toegankelijke en betaalbare sportvoorzieningen.

Wanneer: 2026-2029

Inwoners worden ondersteund bij deelname aan sport wanneer er financiële belemmeringen aanwezig zijn. Dit doen we onder andere door het actief inzetten en promoten van de Gelrepas en draagt Stichting Leergeld bij aan contributies voor onder andere sportverenigingen voor kinderen tot 18 jaar. Zo zorgen we ervoor dat sporten en bewegen ook voor inwoners met een laag inkomen betaalbaar blijft. Daarnaast streven we naar sportvoorzieningen die openbaar toegankelijk zijn, dus ook buiten de officiële openingstijden van de parken of velden.

5.3.2 Sportvoorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen.

Wanneer: 2026-2029

We stimuleren inclusief sporten en bewegen binnen de gemeente. Fysieke en sociale toegankelijkheid is een vast uitgangspunt bij de inrichting van sportvoorzieningen en de organisatie van activiteiten, zodat iedereen drempelloos kan meedoen.

Recreatie en toerisme

5.4 We versterken de positie van Zevenaar als recreatieve toegangspoort van de Liemers door de thema's water, rivieren en Romeinse geschiedenis zichtbaarder en beter beleefbaar te maken.

5.4.1 Uitdragen en vormgeven van het 3e Waterverhaal.

Wanneer: 2026 - continu

Het 3e Waterverhaal gaat over de Rijndelta: het leven met de rivieren en genieten op en langs het water. Ze bepalen al eeuwen de vorm en kwaliteit van ons landschap: vroeger, nu en straks. De komende jaren staan we voor grote uitdagingen. Nederland richt de ruimte opnieuw in. Bodem en water krijgen daarin de hoofdrol. Vooral de rivieren. We moeten meer water vasthouden en piekstromen opvangen. Water wordt weer leidend in natuur, landbouw en steden. Tegelijk groeit de vraag naar recreatie en naar woningen. Dat maakt de druk op de ruimte groter. Wij gaan dit waterverhaal samenhangend presenteren.

5.4.2 We maken de rijke geschiedenis van het Romeinse verleden in de regio tastbaar en zichtbaar.

Wanneer: 2026-2028

Medio 2024 is het Masterplan Romeins Verleden van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) vastgesteld. Zevenaar maakt hier – als één van de vijf Gelderse UNESCO-Limes-locaties – een belangrijk onderdeel van uit.

Met het Uitvoeringsprogramma De Delta van Drusus geven wij concreet invulling aan het versterken van het Romeinse cluster in Zevenaar en de Liemers.

5.5 We versterken de vrijetijdseconomie door te investeren in recreatieve infrastructuur, toeristische voorzieningen en ondernemerschap, met behoud van natuur- en landschapswaarden.

5.5.1 We voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 uit

Wanneer: 2026-2029

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten, een groei van het aantal overnachtingen en de voorzieningen daarvoor, bijvoorbeeld in de vorm van een hotel. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.

Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:(1) Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering); (2) Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie; (3) Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap; (4) Marketing, informeren & inspireren. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarmee we de activiteiten op de bovenstaande taakvelden uitvoeren.

Leefbaarheid en voorzieningen

5.6 We ondersteunen verenigingen en maatschappelijke organisaties

5.6.1 We ondersteunen verenigingen en maatschappelijke organisaties zodat zij kunnen bijdragen aan ontmoeting, leefbaarheid en sociale samenhang in onze kernen en aan verbetering van fysieke en mentale gezondheid.

Wanneer: 2026 – 2029

Hiermee houden we het lokale aanbod van organisaties op het gebied van sport, kunst en cultuur en welzijn, vitaal en toegankelijk voor alle inwoners.

5.6.2 We handhaven de jaarlijkse uitvoering van ZevenaarDoet om daarmee inwonersinitiatieven te ondersteunen.

Wanneer: 2026- 2029

Zevenaar Doet is sinds 2022 een succesvol middel om inwoners te betrekken bij het verbeteren van de leefbaarheid in hun wijk of dorp. Door het indienen van initiatieven en het betrekken van andere buurt- of dorpsgenoten kunnen inwoners direct een positieve bijdrage leveren aan hun leefomgeving. De gemeente ondersteunt dit met een waardebon van €7,50 per huishouden.

5.7 We versterken de leefbaarheid in dorpen en wijken door inwonersinitiatieven actief te ondersteunen en ruimte te bieden voor lokale ontwikkeling en ontmoeting.

5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpontwikkeling.

Wanneer: 2027-2029

We versterken de leefbaarheid en verbondenheid in onze dorpen en wijken door ontmoetingsplekken en dorpshuizen te ondersteunen en inwonersinitiatieven actief te stimuleren. Hiervoor werken we een regeling voor stads- en dorpontwikkeling uit met een duidelijk budget, heldere spelregels en een transparant beoordelingsproces. Daarnaast richten we een integraal kernteam leefbaarheid in dat maatschappelijke initiatieven begeleidt en ondersteunt. Zo bieden we inwoners ruimte om zelf bij te dragen aan een sterke sociale basis en een aantrekkelijke leefomgeving.

5.8 We bereiden de harmonisatie van het subsidiebeleid zorgvuldig voor

5.8.1 We zorgen er voor dat in 2028 de voorbereidingen worden afgerond, zodat het in 2029 (in de nieuwe gemeente) kan worden vastgesteld.

Wanneer: 2026-2029

In aanloop naar de herindeling brengen we de positie van verenigingen en maatschappelijke organisaties in beeld en ronden we lopende toezeggingen en afspraken af. Op basis daarvan werken we samen met de herindelingspartners toe naar een geharmoniseerd subsidiebeleid. Daarbij hebben we oog voor de verschillen tussen de gemeenten, de belangen van verenigingen en instellingen en de effecten van eventuele wijzigingen. Het uiteindelijke subsidiebeleid is doelmatig, rechtmatig en transparant.

Cultuur en verenigingen

5.9 We ondersteunen culturele initiatieven van inwoners en verenigingen, door hen een vast aanspreekpunt binnen de gemeente te bieden in de vorm van een vaste functionaris.

5.9.1 We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden

Wanneer: 2026-2027

Wij geloven in de kracht van onze dorpen en wijken. Daarom investeren we nadrukkelijk in de samenwerking met dorps- en wijkraden als vertegenwoordigers van hun gemeenschap. Door vaste contactpersonen in te zetten, zorgen we voor korte lijnen, betere ondersteuning en een zichtbare aanwezigheid van de gemeente in de kernen. Hiermee versterken we de leefbaarheid, vergroten we de invloed van inwoners op hun leefomgeving en bieden we ruimte aan lokale initiatieven die bijdragen aan een vitale en betrokken gemeenschap.

5.10 We versterken de Turmac Cultuurfabriek.

5.10.1 We voeren de visie op de Turmac Cultuurfabriek 2025-2030 uit.

Wanneer: 2026-2030

Om de exploitatie van de Turmac Cultuurfabriek te verbeteren en uitvoering te geven aan de visie Turmac Cultuurfabriek 2025-2030 wordt er gewerkt aan een bredere inzet van de Cultuurhal (zakelijke verhuur). Er wordt een vergunningprocedure doorlopen om dit mogelijk te maken. Daarna zal de horecafunctie opnieuw worden aanbesteed. Dit wordt medio 2027 afgerond.

5.11 We hebben aandacht voor erfgoed en cultuurhistorie, omdat dit onze gemeente herkenbaar en bijzonder maakt

5.11.1 We verbeteren het onderhoudsniveau van bestaande beeldende kunstobjecten in de openbare ruimte

Wanneer: 2026-2029

- We starten met cyclische inspecties van de beeldende kunstobjecten binnen de gemeente om verval vroegtijdig te signaleren. Deze gaan we daarna jaarlijks uitvoeren.
- De kunstobjecten waarvoor onderhoud het meest urgent is, pakken we direct aan.

5.11.2 We werken aan een evenwichtig erfgoedprogramma voor behoud en ontwikkeling van ons erfgoed

Wanneer: 2026-2029

In december 2025 heeft de raad de kaders vastgesteld voor het opstellen van een evenwichtig erfgoedprogramma. Niet alleen het materieel erfgoed (de stenen), maar ook het immaterieel erfgoed (tradities, gebruiken en lokale geschiedenis) krijgt hierin een rol. Zo willen we erfgoed in de omgevingsvisie opnemen, zodat we het optimaal kunnen beschermen, behouden, gebruiken en versterken. Deze kaders werken we in 2027 uit in een erfgoedprogramma. Daarnaast nemen we met de gemeenten Duiven, Westervoort, Lingewaard en Overbetuwe deel aan het meerjarenprogramma cultuur- en erfgoedpact 2025-2027.

5.11.3 We versterken de bibliotheek- en cultuurfunctie van Kunstwerk! als voorziening voor ontwikkeling, ontmoeting, participatie en cultuur.

Wanneer: 2026-2029

De bibliotheek is een belangrijke voorziening voor kennis en informatie, educatie, leesbevordering en literatuur, ontmoeting en debat, kunst en cultuur. Kunstwerk! vervult hierin een belangrijke maatschappelijke en educatieve rol en draagt bij aan de ontwikkeling, ontmoeting en participatie van inwoners van alle leeftijden.

Met de wettelijke zorgplicht (conform de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) voor een volwaardige openbare bibliotheek vanaf 2027 versterken we deze functie verder. We zetten daarbij in op een intensievere samenwerking met Kunstwerk! en andere maatschappelijke partners in de wijken en dorpen, zodat activiteiten en programmering zoveel mogelijk aansluiten bij de behoeften van onze inwoners.

6 Sociaal Domein

WAT WILLEN WE?

Zorg en welzijn

Wij willen dat inwoners zo lang mogelijk gezond, zelfstandig en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. We willen met onze inwoners en partners bouwen aan een sterke gemeenschap waarin mensen naar elkaar omzien, elkaar ondersteunen en zoveel mogelijk de regie houden over hun leven. We vinden het belangrijk dat inwoners, waar mogelijk, oplossingen vinden in hun eigen netwerk en leefomgeving. Met steun van familie, vrienden, buren vrijwilligers en maatschappelijke voorzieningen. Daarom investeren we in de eigen kracht van de samenleving en zetten we in op een sterke sociale basis, een sterk lokaal team, vroegsignalering en preventie.

Inkomensondersteuning

Wij willen dat inwoners financieel zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en, waar mogelijk, stappen kunnen zetten richting werk. We bieden ondersteuning die actief bijdraagt aan zelfredzaamheid, participatie en bestaanszekerheid. Daarbij hanteren we duidelijke en begrijpelijke regelingen, bieden we maatwerk waar nodig en stimuleren we inwoners om hun talenten te benutten via werk, opleiding, vrijwilligerswerk of andere vormen van maatschappelijke deelname.

Armoedebestrijding

Wij willen armoede en schulden zoveel mogelijk voorkomen en ervoor zorgen dat inwoners niet tussen wal en schip vallen. Daarom zetten we samen met maatschappelijke partners in op vroegtijdige signalering, toegankelijke ondersteuning en een samenhangende aanpak van financiële en maatschappelijke problemen. We ondersteunen inwoners die tijdelijk of langdurig moeite hebben om rond te komen, bevorderen bestaanszekerheid en werken aan het voorkomen van schuldenproblematiek. Daarbij richten we onze inzet vooral op maatregelen die inwoners daadwerkelijk perspectief bieden en maatschappelijke effecten vergroten.

WAT DOEN WE?

Zorg en welzijn

6.1 We versterken de sociale basis in dorpen, wijken en kernen zodat inwoners zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van hun eigen netwerk, vrijwilligersinitiatieven en algemene voorzieningen.

6.1.1 We brengen de bestaande en gewenste situatie in de sociale basis in kaart en informeren de gemeenteraad over het versterken van de sociale basis.

Wanneer: 2026

Voor een goede informatievoorziening en doorverwijzing is een sociale kaart nodig. Op deze kaart komen alle voorzieningen op het gebied van onder andere gezondheid, onderwijs, welzijn, cultuur en sport bij elkaar.

6.2 In iedere kern is een toegankelijke ontmoetingsplek beschikbaar die ontmoeting, ondersteuning en maatschappelijke activiteiten mogelijk maakt.

6.2.1 In 2028 hebben we één ontmoetingsplek per kern voor ontmoeting aangewezen.

Wanneer: 2028

Het doel is dat in iedere kern een ontmoetingsplek is waar zoveel mogelijk voorzieningen gecombineerd worden om de locatie optimaal te benutten en het gebiedsgericht werken goed te faciliteren. . Hierbij zal rekening worden gehouden met een goede verspreiding in het verzorgingsgebied.

6.2.2 We versterken het preventief hulpaanbod voor jeugd en volwassenen.

Wanneer: 2027-2029

We zorgen voor een preventief aanbod voor ouders met complexe echtscheidingsproblematiek, omdat we zien dat er dan vaak jeugdzorg nodig is.

6.2.3 We ontwikkelen sociale knooppunten waar ondersteuning, ontmoeting en preventie samenkomen.

Wanneer: 2027

Deze knooppunten worden gerealiseerd in Zevenaar Noord, Midden en Zuid. Voor het knooppunt in Noord stellen we samen met Doesburg een voorstel op. We houden hiermee rekening met hechte eerstelijns wijkverbanden en het AZWA.

6.3 We hebben op 1 januari 2029 een Sterk Lokaal Team

6.3.1 We werken met integrale gebiedsgerichte lokale teams volgens het Eigen Kracht-principe.

Wanneer: 2026-2029

Conform de landelijke afspraken in onder meer de Hervormingsagenda Jeugd en het convenant Stevige Lokale Teams (VNG) wordt per 1 januari 2029 wordt binnen de gemeente Zevenaar gewerkt met integrale gebiedsgerichte teams, waarbij gewerkt gaat worden volgens het Eigen Kracht-principe.

6.4 We versterken de samenwerking tussen zorg, onderwijs, welzijn en arbeidsmarkt.

6.4.1 We versterken de verbinding tussen het sociaal domein en de eerstelijnszorg in de hechte wijkverbanden op basis van het Regionaal Eerstelijns Samenwerkingsverband (RESV)-plan (geplande start in 2027).

Wanneer: 2027 - 2030

Het RESV biedt de regionale structuur om de eerstelijnszorg beter te verbinden met het gemeentelijk sociaal domein, met als doel de samenwerking en verbinding tussen zorg en sociaal domein te verbeteren zodat inwoners dichtbij, tijdig en passend ondersteuning ontvangen.

6.4.2 Door uitvoering van het regionale programma van school naar duurzaam werk – dat jaarlijks wordt geactualiseerd in lijn met de regiovisie jeugd - wordt de komende 4 jaar ingezet op een sluitende aanpak voor jongeren van 18 tot 27 jaar gericht op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid.

Wanneer: 2026-2030

Samen met onderwijsinstellingen, werkgevers en regionale partners realiseren we een sluitende aanpak voor jongeren richting onderwijs, werk en maatschappelijke participatie. Daarbij zetten we in op vroegsignalering van risico's op uitval, passende begeleiding en een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat jongeren duurzaam kunnen deelnemen aan de samenleving en jeugdwerkloosheid zoveel mogelijk wordt voorkomen.

6.5 Wij zetten in op een integrale aanpak van jeugdpreventie, waarin we met onze zorg, veiligheid, en onderwijspartners (verder) werken aan vroeg signalering en passende ondersteuning.

6.5.1 We voeren preventieve interventies bij beginnend normoverschrijdend gedrag uit.

Wanneer: 2026-2029

Samen met onze partners zetten we in op preventieve interventies bij beginnend normoverschrijdend gedrag. Partners zijn zichtbaar aanwezig om jongeren aan te spreken op hun gedrag en begeleid en betrokken bij positieve alternatieven. Hiermee voorkomen we schooluitval, overlast, (jeugd) criminaliteit en instroom in jeugdhulp.

6.5.2 We zorgen voor minder doorverwijzingen naar jeugdhulpvoorzieningen en uitval van onderwijs.

Wanneer: 2026-2029

Met een gebiedsgerichte aanpak (pilot) met aandacht specifieke aandacht voor gezonde leefstijl, weerbaarheid en het tegengaan van normoverschrijdend gedrag, werken we samen met onze partners, om jongeren meer kansrijk te laten opgroeien.

6.6 We willen een soepele uitstroom uit de jeugdhulp voor kwetsbare jongeren die 18 jaar worden en voorkomen dat jongeren na hun 18e levensjaar te maken krijgen met schulden, uitval van onderwijs, werk en sociaal isolement.

6.6.1 We vergroten de kwaliteit van de persoonlijke perspectiefplannen van jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg.

Wanneer: 2026-2027

Om de overgang van jongeren uit de jeugdhulp (na hun 18e levensjaar) goed te kunnen begeleiden, is inzet van jongerenwerk nodig. We verkennen hoe we deze aanpak integraal met voorliggend veld en Wmo verder vorm kunnen geven.

6.6.2 We geven jongeren informatie over beschikbare hulp- en ondersteuning in Zevenaar

Wanneer: 2027

We geven duidelijke voorlichting over de sociale kaart voor alle bijna 18- jarige jongeren in Zevenaar, waarmee jongeren inzicht krijgen in hulp- en ondersteuning in Zevenaar.

6.7 Maken en verbeteren van regionale afspraken en aansturen op minder contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en Wmo.

6.7.1 We realiseren meerjarenafspraken met zorgaanbieders en sluiten aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland.

Wanneer: 2026-2030

Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg en een dekkend zorglandschap.

6.7.2 We hebben in 2027 een vastgestelde regiovisie Jeugd .

Wanneer: 2027

Er wordt een meerjarige regiovisie jeugd opgesteld, zodat we als 11 gemeenten integraal, domeinoverstijgend en gemeentegrens-overschrijdend jeugdzorg vormgeven.

6.8 We ondersteunen mantelzorgers.

6.8.1 We versterken de mantelzorgondersteuning en zetten daarmee in op het voorkomen en verminderen van overbelasting. Dit doen we door in te zetten op gelijkgerichte mantelzorgondersteuning zoals opgenomen in het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO).

Wanneer: 2026-2029

Mantelzorgers zijn onmisbaar voor onze samenleving. Daarom zetten wij de bestaande ondersteuning voort en blijven we ons richten op het voorkomen van overbelasting. In 2026 stellen we een notitie mantelzorgondersteuning op, waarin we beschrijven hoe we mantelzorgers herkennen en ondersteunen en welke verbeteringen daarbij nodig zijn. Daarbij sluiten wij aan bij de ontwikkelingen binnen het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), waarin mantelzorgondersteuning een belangrijke plaats inneemt. We maken optimaal gebruik van bestaande voorzieningen en samenwerkingsafspraken, landelijke richtlijnen en beschikbare middelen. Mocht de beleidsnotitie echter aantonen dat er extra inzet nodig is om overbelasting effectief tegen te gaan of de ondersteuning te borgen, dan vormt dit de basis om eventuele aanvullende budgettaire middelen te overwegen.

6.9 We verbeteren het doelgroepenvervoer

6.9.1 We zorgen voor passend, toegankelijk en betrouwbaar doelgroepenvervoer

Wanneer: 2026 - 2030

Wij zorgen voor passend, toegankelijk en betrouwbaar vervoer voor inwoners die vanwege een beperking, aandoening of persoonlijke situatie niet zelfstandig gebruik kunnen maken van reguliere vervoersmogelijkheden. We voeren het doelgroepenvervoer structureel uit, monitoren de kwaliteit, toegankelijkheid en betrouwbaarheid en sturen waar nodig bij. Op basis van de evaluatie van het verbeterplan doelgroepenvervoer 2024-2025 bepalen we in 2026 welke aanvullende verbetermaatregelen nodig zijn. Deze maatregelen worden uiterlijk eind 2027 uitgevoerd en vervolgens geborgd in de reguliere werkwijze.

6.10 We ondersteunen inwoners om, waar dit mogelijk en verantwoord is, zelfstandiger te reizen en zoveel mogelijk gebruik te maken van reguliere en algemene vervoersmogelijkheden.

6.10.1 We stimuleren zelfstandig reizen waar dat mogelijk en passend is

Wanneer: 2027-2029

Samen met BVO DRAN en andere betrokken partners onderzoeken en beproeven we mogelijkheden om inwoners te ondersteunen bij het zelfstandig gebruik van reguliere en algemene vervoersvoorzieningen. In 2026 en 2027 voeren we pilots uit gericht op het bevorderen van zelfstandig reizen. In 2028 en 2029 evalueren we de resultaten en besluiten we welke maatregelen worden voortgezet of structureel worden ingezet.

6.11 We voldoen aan onze wettelijke taken op het gebied van opvang, huisvesting, inburgering en participatie van nieuwkomers.

6.11.1 We stellen in 2027 een scenario- en capaciteitsmodel op voor huisvesting, begeleiding en inburgering van nieuwkomers en gebruiken deze voor een goede uitvoering van onze wettelijke taken.

Wanneer: 2027-2030

Zevenaar neemt haar verantwoordelijkheid bij de uitvoering van landelijke afspraken en wettelijke verplichtingen op het gebied van opvang, huisvesting, inburgering en participatie van nieuwkomers. Tegelijkertijd zetten we ons regionaal in voor een evenwichtige verdeling van deze opgaven. In 2027 stellen we een scenario- en capaciteitsmodel op, waarmee we onze inzet kunnen afstemmen op toekomstige ontwikkelingen. Statushouders die zich in Zevenaar vestigen starten zo snel mogelijk met hun inburgering en, waar mogelijk, met werk of andere vormen van participatie. Ontwikkelingen op het gebied van asiel en integratie vertalen we structureel naar lokaal beleid en uitvoering.

Inkomensondersteuning

6.12 We bieden ontwikkelingsgerichte ondersteuning naar werk

6.12.1 De gemeente realiseert een samenhangende, ontwikkelingsgerichte aanpak richting werk door het intensiveren van Nieuw Beschut Werk en het versterken van het netwerk van inclusieve werkgevers.

Wanneer: 2026-2030

Hierdoor ontstaan meer passende werkplekken en krijgen inwoners met een begeleidingsbehoefte of afstand tot de arbeidsmarkt betere kansen om (duurzaam) aan het werk te gaan.

6.12.2 De gemeente realiseert een samenhangende, ontwikkelingsgerichte aanpak richting werk voor inburgeringsplichtige statushouders.

Wanneer: 2027-2028

In 2027 starten we met een pilot om inburgeraars eerder naar werk te begeleiden. In 2028 komen we met een voorstel voor structurele invulling voor begeleiding naar werk van inburgeraars.

6.13 We bieden ondersteuning richting participatie aan inwoners die (nog) niet kunnen werken.

6.13.1 De gemeente realiseert een samenhangende, ontwikkelingsgerichte aanpak richting maatschappelijke participatie.

Wanneer: 2026-2030

Inwoners die (nog) niet kunnen werken worden begeleid naar passende activiteiten, in nauwe samenwerking met zorg, welzijn en RSD de Liemers, met als doel het versterken van zelfredzaamheid en het voorkomen van sociaal isolement.

6.14 We werken actief samen met het Work in NL-punt (WIN-punt) in de Groene Metropoolregio en andere regionale partners om arbeidsmigranten beter te bereiken en hen passende informatie, ondersteuning en begeleiding te bieden.

6.14.1 In 2026 maken we regionale afspraken over coördinatie, zodat sturing op uitvoering, naleving en de samenwerking met partners geborgd worden.

Wanneer: 2026

Het Work in NL-punt (WIN-punt) ondersteunt arbeidsmigranten met informatie, advies en begeleiding op het gebied van wonen, werken, registratie, zorg en ondersteuning.

Armoedebestrijding

6.15 Duidelijker maken van regels , waar mogelijk met één inkomensgrens.

6.15.1 We onderzoeken in 2027 de mogelijkheden van het verder harmoniseren van de inkomensgrenzen van ons minimabeleid.

Wanneer: 2026-2029

De inkomensgrens bepaalt wie er wettelijk gezien recht heeft op toeslag. Het doel van het harmoniseren van inkomensgrenzen (binnen de Participatiewet en het gemeentelijke minimabeleid) is om het stelsel eenvoudiger, eerlijker en efficiënter te maken.

6.16 Ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een chronische ziekte.

6.16.1 Ons beleid, dat bedoeld is voor financiële compensatie en het hebben van een laagdrempelige toegang tot inkomensondersteunende voorzieningen, richten we in conform de landelijke ontwikkelingen.

Wanneer: 2026-2029

We volgen de kabinetsplannen met betrekking tot wijzigingen in bijvoorbeeld hoogte eigen risico, hogere eigen bijdrage Wmo en mogelijke aanpassingen in de belastingaftrek en kijken wat nodig is en waar het kan naar mogelijkheden voor compensatie via de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten.

6.17 Bieden van vroegtijdige hulp aan inwoners bij financiële problemen.

6.17.1 We zetten in op het jaarlijks verhogen van het aantal inwoners dat vanuit vroegsignalering in contact komt met de gemeente.

Wanneer: 2026-2029

We zetten in op een meer effectieve en outreachende manier van werken met betrekking tot vroegsignalering Dit moet resulteren in een hogere hulpacceptatie.

6.18 Samenwerken met partners om armoede te verminderen.

6.18.1 We verbinden partijen om armoede tegen te gaan.

Wanneer: 2026-2029

We organiseren in samenwerking met de Liemerse gemeenten jaarlijks een dit armoedeplatform om samenwerking en verbinding met onze ketenpartners te intensiveren.

6.19 Inzetten van middelen op een gerichte manier en kiezen voor aanpakken die het meeste effect hebben.

6.19.1 Bij het aanpakken van armoede en schuldenproblematiek leveren we maatwerk en gaan uit van een mensgerichte benadering.

Wanneer: 2026-2029

Zowel landelijk als op lokaalniveau zien we een trend van doorlopend stijgende aanmeldingen schuldhulpverlening en een toename van huishoudens met langdurige, complexe schulden. We brengen de basisdienstverlening op een niveau dat nodig is om ons als gemeente kandidaat te stellen voor de NVVK certificering, waarmee we de kwaliteit van onze schuldhulpverlening en vroegsignalering officieel kunnen borgen.

7

Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

WAT WILLEN WE?

Volksgezondheid

Wij willen dat inwoners gezond kunnen leven, elkaar kunnen ontmoeten en toegang hebben tot passende zorg en ondersteuning. Daarom zetten we sterk in op preventie, een gezonde leefstijl en leefomgeving en het versterken van de sociale basis, zodat problemen zoveel mogelijk worden voorkomen en inwoners langer gezond en zelfstandig kunnen blijven. Daarbij hebben we extra aandacht voor mentale gezondheid, met name van jongeren en ouderen, en stimuleren we gemeenschapskracht, naoberschap en een actieve leefstijl.

Duurzaamheid en milieu

Wij willen stap voor stap werken aan een duurzame en klimaatbestendige gemeente, met oplossingen die haalbaar, uitvoerbaar en betaalbaar zijn. We ondersteunen inwoners, ondernemers en agrariërs bij het besparen van energie, het verduurzamen van gebouwen en bedrijfsvoering en het toepassen van innovatieve en circulaire oplossingen. Daarnaast investeren we in een groene, klimaatbestendige leefomgeving, verbeteren we samen met onze partners de waterkwaliteit en stimuleren we duurzame energievoorzieningen en hergebruik van grondstoffen. Daarbij benutten we beschikbare rijksmiddelen (CDOKE) om de uitvoering van onze klimaat- en duurzaamheidsdoelen te ondersteunen. Zo bouwen we aan een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendige gemeente voor huidige en toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

Volksgezondheid

7.1 Bevorderen van gezondheid en een gezonde leefstijl

7.1.1 We zetten in op een integrale preventie- en leefstijlaanpak om daarmee een gezondere leefstijl te stimuleren en gezondheidsproblemen te voorkomen.

Wanneer: 2026–2030

Samen met GGD, welzijns-, zorg- en sportpartners voeren we de lokale preventie- en leefstijlaanpak uit. We werken aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en ondersteunen activiteiten die bijdragen aan bewegen, ontmoeten en mentale gezondheid.

We zetten in op gezondheidsbevordering, vroegsignalering, passende preventieve interventies, praktische gezondheidsvaardigheden en sociaal verwijzen. In programma 5, onderdeel Sport, zijn eveneens doelen en activiteiten opgenomen om de gezondheidsdoelen uit onder andere de programma's GALA en AZWA te realiseren.

7.2 Versterken van samenwerking tussen zorg, welzijn en ondersteuning

7.2.1 We geven uitvoering aan de voor Zevenaar relevante afspraken uit het IZA en AZWA en we versterken de samenwerking tussen zorg, welzijn en ondersteuning.

Wanneer: 2026–2030

We vertalen in 2026 en 2027 de voor Zevenaar relevante afspraken uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) naar de lokale uitvoeringspraktijk, in verbinding met het Regionaal Eerstelijns Samenwerkingsverband (RESV). We versterken daarbij de veerkracht en samenredzaamheid van onze dorpen en wijken en dragen bij aan een betaalbaar en uitvoerbaar zorgstelsel.

We werken de gemeentelijke bijdrage aan de regionale werkagenda en de benodigde basisfuncties en basisfunctionaliteiten uit (AZWA). Vanaf 2028 werken we gefaseerd aan implementatie, afhankelijk van regionale besluitvorming, beschikbare middelen en de ontwikkeling van het RESV.

Ook versterken en breiden we de ondersteuning van ouders met jonge kinderen uit. We bouwen voort op Kansrijke Start en breiden de samenwerking tussen medisch en sociaal domein gefaseerd uit. Om professionals en ouders tijdig te helpen, breiden we het bestaande multidisciplinaire overleg uit met andere partners. Dit samenwerkingsnetwerk, de zogenoemde gezinspoli, is onderdeel van het AZWA-plan voor de komende vier jaar. De gezinspoli en passend opvoedondersteuningsaanbod worden ontwikkeld binnen de regionale AZWA-afspraken en de beschikbare middelen.

7.3 Versterken van mentale gezondheid

7.3.1 We werken samen binnen het Mentaal Gezondheidsnetwerk De Liemers aan preventie, herstel en passende ondersteuning bij mentale gezondheidsproblemen.

Wanneer: 2026–2030

We implementeren de lokale bijdrage aan het Mentaal Gezondheidsnetwerk De Liemers. Vanuit het Transformatieplan Mentaal Gezond Achterhoek–De Liemers vertalen we in 2026 en 2027 de regionale afspraken naar de lokale uitvoeringspraktijk.

Deze afspraken gaan over samenwerking, toegang, verkennende gesprekken en laagdrempelige steunpunten in Zevenaar en dragen bij aan preventie en herstel. Daarbij verbinden we het lokale sociaal domein en de sociale basis met het regionale mentale gezondheidsnetwerk.

7.4 Versterken van burgerhulpverlening

7.4.1 We vergroten het aantal geschoolde en inzetbare burgerhulpverleners in de wijken en dorpen van Zevenaar.

Wanneer: 2026–2030

We zetten in op voldoende geschoolde burgerhulpverleners in de wijken en dorpen van de gemeente Zevenaar.

We bieden gericht basis- en herhalingstrainingen voor reanimatie en AED-gebruik aan op plaatsen waar het aantal beschikbare burgerhulpverleners achterblijft of aanvulling nodig is. Deelnemers worden gestimuleerd om zich aan te melden als burgerhulpverlener en hun vaardigheden door middel van herhalingstrainingen actueel te houden.

Duurzaamheid en milieu

7.5 We helpen en stimuleren inwoners en bedrijven om op een haalbare en betaalbare wijze energie te besparen en te verduurzamen

7.5.1 We versterken het netwerk van energiecoaches die inwoners helpen met isolatie en energiebesparing

Wanneer: 2026-2029

We bouwen voort op bestaande ondersteuning, zoals de Lokale Isolatieaanpak en de Lokale Aanpak Energiearmoede en bieden inwoners via het energieloket gerichte ondersteuning bij isolatie en energiebesparing

7.5.2 We ontwikkelen plannen voor aardgasvrij wonen, stap voor stap en passend per wijk, dorp of stad.

Wanneer: 2026-2029

In 2026 starten we met het opstellen van het Energieprogramma, waar het Warmteprogramma – een verplicht programma onder de Omgevingswet – onderdeel van is. In 2027 wordt het Energieprogramma opgeleverd.

Volgens planning nemen we als gemeente in 2027 een besluit over het oprichten van een warmtebedrijf voor het aanleggen van een warmtenet in stad Zevenaar.

In 2028 wordt een start wordt gemaakt met wijkgerichte (uitvoerings-)plannen op het gebied van de warmtetransitie, met duidelijke en realistische keuzes per wijk, dorp of stad.

7.5.3 Samen met netbeheerder(s) en bedrijven zoeken we oplossingen voor netcongestie. We stimuleren kleinschalige en haalbare energieprojecten en onderzoeken maatregelen die netcongestie (kunnen) verzachten, zoals bijvoorbeeld buurtbatterijen, energiehubs en slimme laadpleinen.

Wanneer: 2026-2029

Wij nemen een regierol in de aanpak van netcongestie. Dat betekent dat wij niet alleen knelpunten signaleren, maar ook actief sturen op ruimtelijke keuzes, prioritering van maatschappelijke ontwikkelingen, innovatieve energieoplossingen en samenwerking binnen de regio. Zo zorgen wij ervoor dat netcongestie niet onnodig een rem zet op de groei, leefbaarheid en verduurzaming van Zevenaar.

7.5.4 We bieden specifieke ondersteuning voor bedrijven die willen verduurzamen

Wanneer: 2026-2029

We faciliteren en stimuleren toekomstige en duurzame ontwikkelingen, overeenkomstig de afspraken uit het vastgestelde Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij geven we zelf het goede voorbeeld door uitvoering te geven aan het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie'.

7.5.5 We vergroenen en verduurzamen het buitengebied

Wanneer: 2026-2029

Dit doen we samen met agrariërs, provincie en landschapsorganisaties . We werken aan een klimaatbestendige en biodiverse inrichting van het landschap. Daarbij hechten we ook waarde aan dierenwelzijn.

7.5.6 We versterken de samenhang van het groen in onze gemeente

Wanneer: 2026-2032

We versterken de samenhang van groene structuren in wijken, dorpen en het buitengebied om klimaatbestendigheid, biodiversiteit en leefkwaliteit te vergroten.

7.6 We behouden en bevorderen biodiversiteit

7.6.1 Biodiversiteit krijgt een plek binnen afzonderlijke omgevingsprogramma's.

Wanneer: 2026-2029

We versterken de biodiversiteit in stad, dorpen en buitengebied door bij inrichting en beheer van de openbare ruimte nadrukkelijk rekening te houden met natuurwaarden.

7.7 We zetten in op het verbeteren van de waterkwaliteit samen met het Waterschap

7.7.1 We bieden een nieuw Watertakenplan aan in het laatste kwartaal van 2026.

Wanneer: 2027-2029

We vragen de raad een plan vast te stellen, waarin integraal de opgave op het gebied van water wordt. Samen met het waterschap en regionale partners werken we aan het verbeteren van de waterkwaliteit en het verminderen van bronnen van vervuiling.

8

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

WAT WILLEN WE?

Ruimtelijke ordening (Wonen)

Wij willen voldoende woningen realiseren voor huidige en toekomstige generaties, met bijzondere aandacht voor starters, gezinnen, senioren en andere doelgroepen die moeilijk een passende woning kunnen vinden. Daarom versnellen we de woningbouw in alle kernen en zorgen we voor een goede mix van woningtypen, prijsklassen en woonvormen. We stimuleren innovatieve woonconcepten en doorstroming op de woningmarkt en voeren regie op ruimtelijke ontwikkelingen, zodat woningbouwopgaven voortvarend, haalbaar en zorgvuldig worden gerealiseerd. We stimuleren levensloopbestendige woningen en nieuwe woonvormen zodat ouderen en zorgbehoevenden langer zelfstandig wonen. Daarbij zorgen we voor een goede balans tussen betaalbaarheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en een groene leefomgeving. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zoeken we steeds de balans tussen woningbouw, bereikbaarheid, klimaatadaptatie en groen.

Openbare ruimte

Nieuwe woningbouwontwikkelingen dragen bij aan leefbare, veilige en groene buurten met voldoende ruimte voor ontmoeten, spelen en bewegen. Wij willen een openbare ruimte die schoon, veilig, groen en toegankelijk is voor iedereen. Daarom investeren we in een klimaatbestendige leefomgeving met meer groen, water, schaduw en ruimte voor ontmoeting, spelen en bewegen. We bewaken daarbij de balans tussen bebouwing, natuur en leef kwaliteit en hebben aandacht voor biodiversiteit, dieren en de karakteristieke uitstraling van onze gemeente. Door bewuste keuzes te maken in inrichting, beheer en onderhoud zorgen we voor een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte die aansluit bij de behoeften van inwoners en tegelijkertijd betaalbaar en duurzaam beheersbaar blijft.

WAT DOEN WE?

Ruimtelijke ordening (Wonen)

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen.

8.1.1 Ontwikkelen van een eenvoudiger proces en projectaanpak woningbouw.

Wanneer: 2026-2027

Wij versnellen woningbouwprojecten door procedures te vereenvoudigen, duidelijkheid te bieden aan initiatiefnemers en actief regie te voeren op woningbouwontwikkelingen.

We zorgen ervoor dat gemeentelijke regels, processen en werkwijzen zo eenvoudig mogelijk zijn. Waar mogelijk zorgen we ervoor dat bouwactiviteiten vergunningsvrij of via een lichtere procedure lopen. We zorgen ervoor dat de gemiddelde doorlooptijd van ruimtelijke procedures voor woningbouw aantoonbaar is verkort ten opzichte van 2025.

Daarnaast functioneert één centraal loket voor woningbouwinitiatieven. Initiatiefnemers krijgen daar in een vroeg stadium duidelijkheid over haalbaarheid, kwaliteitseisen, planning en procedure. Vanaf 2027 passen wij bij een substantieel deel van de woningbouwprojecten parallelle planvorming toe, zodat procedures en uitvoering minder vaak na elkaar plaatsvinden en projecten sneller kunnen worden gerealiseerd.

We stimuleren actief het gebruik van innovatieve bouwmethoden, zoals modulaire bouw, prefab en houtbouw.

Gedurende de bestuursperiode benutten wij de mogelijkheden van de Omgevingswet om samenwerking tussen betrokken partijen te verbeteren en procedures verder te optimaliseren. Zo werken wij toe naar een voorspelbaar, transparant en voortvarend ontwikkelproces dat bijdraagt aan de realisatie van voldoende, passende en duurzame woningen.

8.2 We versnellen de woningbouw en zorgen in alle kernen voor voldoende betaalbare woningen voor starters, gezinnen en senioren. We bouwen gericht voor diverse doelgroepen en zetten in op flexwoningen en innovatieve woonvormen.

8.2.1 Uitvoering geven aan een eerlijke en passende verdeling voor urgent woningzoekenden.

Wanneer: 2027-2028

Wij zorgen voor een evenwichtige en transparante woonruimteverdeling waarbij aandacht bestaat voor urgent woningzoekenden en kwetsbare doelgroepen.

8.2.2 We bevorderen doorstroming.

Wanneer: 2026-2029

Wij stimuleren doorstroming op de woningmarkt door inwoners te ondersteunen bij passende woonkeuzes en alternatieve woonvormen. De verhuiscoach helpt inwoners van 55 jaar en ouder met een eigen woning of particuliere huurwoning om overzicht en rust te krijgen bij woonkeuzes. Dat kan gaan over verhuizen, maar ook over aanpassingen in de huidige woning, plaatsen van een mantelzorgwoning, of het delen of splitsen van een woning.

8.2.3 Proactief sturen bij ontwikkelingen op de woningmarkt.

Wanneer: 2026-2029

Wij volgen de ontwikkelingen op de woningmarkt nauwgezet en sturen snel bij op beleid en uitvoering. Daarom actualiseren wij jaarlijks de woningbouwplanning en monitoren de ontwikkeling van verschillende doelgroepen, de doorstroming en wachttijden op de woningmarkt.

8.2.4 Wij voeren actief regie op woningbouwlocaties en werken samen met corporaties, ontwikkelaars en inwoners om jaarlijks gemiddeld 150 woningen voor doelgroepen te realiseren

Wanneer: 2026-2029

- Om onze woningbouwambities daadwerkelijk te realiseren, nemen wij nadrukkelijk de regie op de ontwikkeling van woningbouwlocaties. Wij sturen actief op tempo, fasering en programmering. We willen meer gaan sturen op kwaliteit die nodig is voor de verschillende doelgroepen als het gaat om bijvoorbeeld gelijkvloers of kleinere woningen. Waar nodig zetten we doelgericht grondbeleid in om voortgang af te dwingen en stagnatie te voorkomen.
- Voor de locatie Dijkweg creëren wij de planologische randvoorwaarden voor de realisatie van ruim 50 woningen. In 2027 wordt de nieuwbouwlocatie Het Hof opgeleverd, goed voor circa 125 woningen Daarnaast wordt in 2026 volgens de huidige planning gestart met de bouw van Enghuizen 2e fase (304 woningen) en Slenterweg (110 woningen)
- In de periode 2026–2029 zetten wij actief in op de verdere ontwikkeling van de Wvg-locaties..
- Wij voeren de regie in de samenwerking met woningcorporaties en marktpartijen door duidelijke en bindende afspraken te maken over investeringen, grondposities en de fasering van projecten. Hiermee borgen wij voortgang, voorspelbaarheid en continuïteit in de woningbouwproductie.
- Daarnaast hanteren wij een transparante en sturende woningbouwplanning, die jaarlijks wordt geactualiseerd en als basis dient voor prioritering en besluitvorming.
- Wij bieden ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving, zoals collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO), maar alleen wanneer deze bijdragen aan onze woningbouwdoelen en passen binnen de gestelde ruimtelijke en kwalitatieve kaders. Initiatieven die hier niet aan voldoen, worden niet gefaciliteerd.

8.2.5 Samen met woningcorporaties en huurdersorganisaties werken wij aan voldoende betaalbare woningen, leefbare buurten en passende woonzorgoplossingen.

Wanneer: 2026-2029

Prestatieafspraken vormen de basis voor de samenwerking tussen de gemeente, drie woningcorporaties en drie huurders(belangen) verenigingen. In deze afspraken leggen wij vast welke gezamenlijke inzet nodig is om de volkshuisvestelijke opgaven in onze gemeente te realiseren. Daarmee bepalen wij samen de doelen en prioriteiten voor de komende periode en werken wij gericht aan een betere lokale woon- en leefomgeving. De afspraken richten zich op leefbare wijken en buurten, wonen met welzijn en zorg voor ouderen, een thuis voor iedereen, voldoende woningbouw, passende woningen en doorstroming, en duurzame wijken.

8.2.6 Wij stellen een volkshuisvestingsprogramma vast waarin woningbouw, woonzorg, betaalbaarheid en doorstroming integraal worden uitgewerkt.

Wanneer: 2026-2027

In dit programma leggen wij vast hoeveel woningen nodig zijn, waar wij bouwen en voor welke doelgroepen. Daarin verbinden wij woningbouwprogrammering aan kwalitatieve ambities, met aandacht voor voldoende woningen én voor kwaliteit, passendheid en toekomstbestendigheid van woningen en woonomgeving. Het programma sluit aan op de woningbouwbehoefte en de afspraken uit de Woondeal. Daarbij zetten wij in op voldoende betaalbare woningen, met extra aandacht voor levensloopbestendige woningen en nieuwe woonvormen voor ouderen en zorgbehoevenden. Het programma wordt medio 2027 door het college vastgesteld.

8.2.7 Betrekken inwoners en partijen bij ruimtelijke plannen en wonen

Wanneer: 2026-2029

Wij betrekken inwoners, initiatiefnemers en maatschappelijke partners vroegtijdig bij ruimtelijke ontwikkelingen zodat plannen beter aansluiten op de leefomgeving.

Openbare ruimte

8.3 We zorgen voor meer groen, water en schaduw in wijken en dorpen. Zo maken we de leefomgeving prettiger en beter bestand tegen hitte en regen.

8.3.1 We planten meer bomen bij speeltuinen

Wanneer: 2026-2029

Wij vergroten het aandeel groen, schaduw en verkoeling in speel- en ontmoetingsplekken zodat inwoners prettig kunnen verblijven in een klimaatbestendige leefomgeving. Denk daarbij aan de vergroening van speeltuinen in onze gemeente: door bijvoorbeeld het plaatsen van markante bomen markeren we de plek en creëren we schaduwplekken.

8.3.2 We realiseren een groen en aantrekkelijk uitloopgebied ten zuiden van Zevenaar

Wanneer: 2027-2029

Wij realiseren een aantrekkelijk groen uitloopgebied ten zuiden van Zevenaar dat ruimte biedt voor recreatie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Hiermee versterken we de biodiversiteit in het gebied en maken we het klimaatbestendig. Dit plan nemen we op in de Zevenaarse investeringsagenda.

8.3.3 Wij koppelen klimaatadaptatie, waterbeheer en vergroening structureel aan onderhouds- en herinrichtingsprojecten

Wanneer: 2026-2029

In september 2026 bieden we het geactualiseerde Watertakenplan aan de Raad ter besluitvorming aan. Bij rioolonderhoud wordt de buitenruimte gelijktijdig meer vergroend.

8.4 Wij zorgen voor een verzorgde, veilige en functionele openbare ruimte door beheer en onderhoud af te stemmen op de gewenste kwaliteitsniveaus, het gebruik van de openbare ruimte en de beschikbare middelen.

8.4.1 We blijven werken volgens het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)

Wanneer: 2026-2029

In het laatste kwartaal van elk jaar toetsen we of de beschikbare onderhoudsbudgetten in de meerjarenbegroting afdoende zijn om de vastgestelde kwaliteitsniveaus en ambities te realiseren.

Nog in 2026 herijken we het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte financieel. In 2027 stellen we nieuwe en integrale beheerplannen op, zodat we beter kunnen sturen op de kwaliteit van de openbare ruimte.

8.5 Bij beleid, beheer en ruimtelijke ontwikkelingen houden wij rekening met dierenwelzijn, biodiversiteit en passende voorzieningen voor dieren binnen de gemeente.

8.5.1 We houden bij beleid, beheer en ontwikkelingen rekening met dieren en hun leefomgeving

Wanneer: 2026-2029

- Bij de voorbereiding van relevante ruimtelijke ontwikkelingen, beheer- en onderhoudsmaatregelen besteden we aandacht aan de aanwezigheid en de bescherming van dieren en hun leefomgeving.
- We behouden aandacht voor voorzieningen voor huisdieren, hobbydieren en vee en wegen deze waar relevant mee in beleids- en ruimtelijke plannen.
- We ondersteunen het voortbestaan van de kinderboerderijen als voorziening voor ontmoeting, educatie en natuurbeleving binnen de beschikbare beleidsmatige en financiële kaders.
- In 2027 brengen we in beeld op welke wijze aandacht voor dieren structureel onderdeel kan blijven van gemeentelijk beleid, beheer en ruimtelijke ontwikkelingen.

GEMEENTE
ZEVENAAR